

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

Člani izhajajo vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri popoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravišтво:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.50
mesečno . . . K 2.10
Za Nemčijo:
celoletno . . . K 28.—
za vse druge dežele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za oglase (inzerate) se plačuje od četverostopne pete vrste po 12 h, za večkratni tatis primeren popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Št. 259.

Telefonska številka 65.

Celje, v pondeljek, 14. novembra 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Aehrenthalova blamaža v delegacijah.

V soboto se je doigral govorniški dvoboj med prof. Masarykom in aneksijskim grofom Aehrenthalom v plenarni seji avstrijske delegacije. Masaryk je odločno zahteval, naj grof Aehrenthal pojasni, ali je belgrajski poslanik grof Forgach udeležen na celi umazani aferi potvarjanja takozvanih Friedjungovih dokumentov ali ne. Naj se potruži dokazati Forgachovo nedolžnost! A Aehrenthal je le izjavil, da Forgach ni nikoli osebno občeval z znanim Vasičem, (ki je s pomočjo dveh uradnikov avstr. poslaništva v Belgradu ponaredil sejne zapisnike od društev »Slov. juga« in »Narodne obrane«, da bi kompromitiral in označil več odličnih članov srbo-hrvaške koalicije v Banovini kot veleizdajnike.) Vsakdo je imel v delegaciji in izven iste takoj občutek, da je Aehrenthalov odgovor nezadosten in nezadovoljiv, da se izogiba jedru cele zadeve in da priznava krivdo poslanika Forgacha v zadevi ponarejenih Friedjungovih dokumentov, ki bodo ostali za vedno sramoten pečat naravnost srednjeveške avstro-ogerske diplomacije v 20. stoletju! Vlado lišit o tej sramotni aferi molče; razume se, da je med njimi tudi »Slovenec«, ki celo trdi, da je Vasič nafilal Masaryka in celo srbsko javnost in da je grof Forgach v tej aferi nedolžen. To je najlepše spričevalo, koliko je vreden Šusteršičev kontrapunkt v proračunu ministerstva za zunanje zadeve!

Naravno, da se s to blamažo Aehrenthalovo ukvarjajo ne le veliki zunanji, temveč tudi vsi avstrijski le količnik opozicijski ali objektivni listi. Vplivni pariški »Le Temps« piše: Avstrijsko delegacijo so frapirala odkritja češkega profesorja Masaryka glede Friedjungovega procesa. Vsi se še spominjamo te bučne afere. Henrik Friedjung, zgodovinar in politični pisatelj, kateri uživa neomejeno zaupanje Aehrenthalovo, je objavil dokumente, ki bi naj dokazali, da so hrvaški in srbski poslanci v hrvaškem saboru podkupljeni od srbske vlade proti Avstriji. Obdolženi poslanci so tožili Friedjunga — in v procesu se je dokazalo, da so ti dokumenti ponarejeni. Ali kateri politični faktorji so pomagali Friedjunku do ponarejenih spisov? Na to vprašanje je odgovoril Masaryk, da so ti spisi fabricirani v avstroogerskem poslaništvu v Belgradu. Masaryku se je posrečilo dobiti v roke nekoliko teh ponarejenih spisov. Zahteval je, da mu Aehrenthal pokaže originalna »poročila« Friedjungova, trdeč, da mu bo on pokazal dokumente, ki se prav nič ne razlikujejo od Friedjungovih. Masaryk je pozval

ministra zunanjih zadev, naj izjavi, da njegovi podložniki v Belgradu niso ničesar delali o fabricaciji teh »dokumentov«. Dasiravno je belgrajska »Politika« izjavila, da je Vasič priznal Forgachovo pomoč v tej aferi — vendar Aehrenthal ni hotel odgovoriti. . . Misli se, da bo de Masaryk ponovil svoj naskok. Cela umazana afera dela Aehrenthalu malo časti. — Dunajska »Zeit« piše: Aehrenthalov odgovor (na Masarykovo vprašanje) ne zadovoljuje. Morda bi bilo bolje, ako bi ne bilo nobenega odgovora. Grof je pozabil, da pozna logika tudi kontrarne dokaze. Masaryk je seveda trdil med drugim, da je grof Forgach občeval z Vasičem — toda zaradi tega se ni trebalo Aehrenthalu razburjati. Kajti važnejša je trditev Masarykova, da je Vasič dokumente ponaredil po nalogu nekega poslaniškega uradnika v Belgradu, Svientohovskega, in sicer za denar, nadalje da so avstroogerski poslaniški uradniki istotam pripravili Vasiča za krivo pričevanje v Friedjungovem procesu in da je grof Forgach o vsem tem vedel. Masaryk je ponudil dokaze, grof Aehrenthal je govoril o vsej tej stvari že trikrat, a na vse težke obtožbe ni odgovoril. Iz kompleksa Masarykovih obtožb je iztrgal jeden neznatni detajl, osebno občevanje grofa Forgacha z Vasičem, in ta detajl zanikal. Po vseh zakonih logike moramo soditi, da je vse ostalo resnično. Da so dokumenti ponarejeni, je dokazano pri sodišču, a Friedjung je izjavil, da izhajajo iz službenega mesta. Grof Aehrenthal bi se lahko izgovoril, da je nekdo belgrajsko poslaništvo ogoljufal — bolje bi bilo, nego to izvijanje in izgovarjanje, ki kaže slabo vest. Tako se grof Aehrenthal kot zastopnik petdesetmilijonske države ne sme vesti proti mali Srbiji. Velezvest ima tudi moralne dolžnosti in čast kakor vsak posameznik. —

Mislimo, do povesta ta dva lista dovolj. Grof Aehrenthal ima odobren svoj proračun; a jasno je, da mnogo delegatov ni glasovalo za ta proračun zaradi osebe našega ljubega aneksijskega grofa ali zaradi tega, ker bi odobraval njegovo politiko. Bili so deloma merodajni oziri na krono, deloma na državni interes in interes posameznih narodov. Za Aehrenthala samega pomenja to delegacijsko zasedanje brezprimerno blamažo.

Država, cerkev in šola.

»Nemška zveza za posvetno šolo in moralni pouk«, katera hoče doseči udeležitev posvetne šole in vpeljavo popolnoma človeško-nravnega moralnega pouka, je povprašala več znamenitih

oseb za njih mnenje o razmerju med državo, cerkvijo in šolo. Prof. Walter Schücking v Mariboru na Nemškem se je izrazil: Država je bistveno juridična, ne pa npravna oseba. Že iz tega sledi, da država sama ne more imeti nobene vere. Pruska država n. pr. more biti ravno tako malo krščanska kakor nemška banka v Berlinu ali kakor je draždanska banka katoliška ali protestantska. Neposredni odnosi med državo in cerkvijo čisto naravno tedaj ne eksistirajo; pač pa se morejo koncedirati posredni odnosi, v kolikor se pojedini državljani morejo istočasno priznavati k tej ali oni verski družbi, kakor recimo akcijonarij kake akcijske družbe.

Za slučaj, da bi bili vsi državljani enega veroizpovedanja, bi se dalo razumeti, da se država zavzema za isto, kakor n. pr. potrošajo velike pridobitne zadruge gotove svote za splošne humanitarne namene, ker se smatra identični interes za predpogoj takih dobredelnih izdatkov. V momentu, ko država dopušča svobodo vesti in trpi, da se državljani združujejo v različne verske družbe, mora logično pretrgati odnose s cerkvijo in dovoliti vsem verskim družbam jednako stališče v državi.

Namesto tega eksistira n. pr. v nemški državi dve krščanski veroizpovedanja, kateri ščitijo državna sila in mnogobrojni privilegiji, očitno, ker država smatra obe za »edinozveličavne«. Druge verske družbe n. pr. judovske, hernhuterske in staroluteranske so sicer publici juris, a brez privilegij; očitno imajo samo en del edinozveličavnega pomena za podložnike. Drugim n. pr. prostoverskim občinam se odteguje ne le vsaka javno-pravna prisilna moč, ampak tudi pravna sposobnost na polju privatnega prava, da se zabrani njihov razvoj, ker spravljajo v nevarnost dušno zveličanje njih privržencev!

Logična opravičba za tak sistem bi se našla prav težko; kdor more odrekati državi oblast predpisati veroizpovedanje svojim državljanom, ji ne more priznavati pravice, različne verske družbe precejevati in vsled te ocene v pravnem stališču diferencirati. Današnji sistem se da torej le historično razlagati. Celi pravni razvoj pa dokazuje, da se uredbe, ki so postale historične, ki pa se ne morejo več obdržati pred forumom racionalnega motrenja v sedanjosti, vedno zginevajo (ravno tako kakor je v dobi elektrike zginil iz najstarejših hiš stari bisernat poteg zvonca). Tako nam mora tudi napredujoči razvoj prinesiti jednakopravnost vseh verskih družb v državi. Že iz praktičnih razlogov je pa popolnoma izključeno, da bi država koncedirala vsaki novi verski družbi isto javno-pravno privilegirano stališče, kakor sedaj krščan-

LISTEK.

Tast Kondelik in zet Vejvara.

11

Češki spisal Ignát Herrmann. — Poslovenil Stanko Svetina.

Zopet se je spomnil na deklo, in ker je vsled hitre hoje v njem kipela vsa kri, se je vse, na kar je mislil, izražalo pred njim v ostrejših črtah.

Tudi Vejvara je bil nehoti istih misli kakor Pepica, da bi bilo namreč bolje, ko bi ostala doma. Samo vzroke je imel druge. Pepica se je bala samo jeze in sitnosti z dekletom, Vejvara je segel bolj globoko v celo zadevo. Njemu je bilo neprijetno, če je pomislil, da bo danes s svojo ženico pod nadzorstvom tuje osebe. Ah, kje so oni dnevi, ko sta bila tako popolnoma sama, brez prič! Ko je vsaka njuna beseda, bodisi zašepetana ali glasna, prišla samo na njuna ušesa, ko je bila priča njunih objemov, poljubov in vsega tega drobnega muckanja samo gluha in slepa hišna oprava, kvečjemu zrcalo, ki pa ne izda nikdar nikomur, kaj se je v njem videlo. Od danes naprej bo popolnoma drugače. Dvoje radovednih deklinih oči bo vedno na straži. Pred njo naj bi držal na uzdi svojo nežnost, vedno naj bi poskušal, ali so vrata do presobe, do kuhinje, dobro zaprta, in potem pa bi moral govoriti še zamolklo, ker ne bi bil gotov, če se radovedno deklinu uho ne pritiska h ključavničnim luknjicam.

Tuja oseba se bode vtikala v te male tajnosti mladih zakonskih, morda bo sledila s pritajenim, skrivnim nasmeškom vsemu procesu razvijajoče se sreče, izmišljevala si bo k njemu svoje opazke, o vsem bo pravila svojim tovarišicam pred hišo, kamor bo hodila po pivo, imela bo svoje jezike

razlage, skratka, ona bo »raznašala«, in kar je najhujše: ona bo krivo in neresnično slikala. Kar bi rad prikril pred očmi celega sveta, da bi bilo samo med temi prijaznimi stenami mlade domačije, se bo naenkrat razširilo, najprej po hiši, potem od vrat v okolico in potem na ulice. Pride druga dekla, pride tretja, odideta in pridejo druge in vsaka odnese s seboj kos zaupne tajnosti njegovega in Pepičinega življenja. Kako zlo je to! Da, ko bi bila tu njihova Baruška iz dežele, ki ga je vodila kot malega učenčka v šolo, za njim njegovo sestro Tončiko, in katero je vedno zopet našel pod streho starišev, kadarkoli jih je obiskal iz Prage. Postarala se je tam nenadoma in zrastle je z vsem tem življenjem, ki ga je Vejvara združil v eno besedo: doma. To ni bila več navadna dekla, to je bil član rodbine, ki se je resnično brigala za vse, kar se je tikalo kate-regakoli drugega člana.

Čudno, kako naglo so vstale vse te skrbi v Vejvari. Nikdar ni bil bojazljive narave in do današnjega večera morda o tem še ni podrobneje premišljal. Toda kakor hitro je zašumelo na pragu Rezkino krilo, kakor hitro je obvisel na njem deklin pogled, ki je bil vključ vseh resnični ali bolj hlinjeni bojazljivosti radoveden, kakor hitro je dekla tako brez zadrege šla v kuhinjo, kakor bi tja spadala odkar je živa (in v kateri je do danes neomejeno vladala in kuhala njegova ženica Pepica) — tu je nanj padel tesnoben čut odvisnosti od tujega malomarnega človeka, ki ni dosedaj slutil, da sta na svetu dva zakonska, ki se imenujeta Fran in Pepica Vejvara, toda pred katerim bodo od danes odprte vse domače zadeve, razmere in rodbinski stiki.

Toda ni pomoči. To je potrebna pritiklina, katere neprijetne strani se lahko ublažijo le s prizanesljivostjo od ene in z naklonjenostjo od druge strani. Vejvara je sklenil, da se potruži, da si pri-

dobi službujočega duha kar najbolj z uljudnostjo (to je tudi zelo odvisno od Pepice!) z malimi darovi, s ponudbami prostega časa, kakršnih morda ni povsod. Ako Rezika rada bere, ji bo posodil knjige; v nedeljo po obedu, ko pojde s Pepico na sprehod, da Reziki denar za gledališče — ne, kupi ji rajše sam vstopnico, da ne bi na kak drug način porabila denarja. In morda — se je veselil Vejvara na tihem — napravita iz Rezike tako udano pomočnico in tovarišico, kakor je doma njih Baruška.

Predno je prišel do Ječne ulice in stanovanja Kondelikovih, je imel Vejvara v glavi celi načrt, kako uradi to zadevo, napravil je celo sistem bodoče vzgoje svoje dekle, in ko je stopil v hišo, se je vrnil v mislih zopet k svoji Pepici — in jutri, jutri, ko dobi svojo plačo in pristopi k ženici, da ji da določeni »obol«.

Hitel je gori in je stopil v stanovanje.

»Vendar, vendar, dragi zetek«, ga je pozdravila gospa Kondelikova, »Pepica je že mislila da ne prideš po njo.«

»Saj ni tako pozno, mamica«, se je izgovarjal Vejvara in je poljubil tašči roko. Sedem je ura.

Mojster Kondelik se je oglašil na svojem širokem stolu:

»Temu se boste že privadili, moj ljubi Vejvara! Ženskam samim se nikoli ne mudi — one mislijo, da pridejo vedno o pravem času, toda kadar se čaka na nas, je takoj ogenj v strehi. No Pepica vas že take stvari nauči. Le varujte se!« (Sledi.)

Bošček in Nebošček.

(Človeku K. V. v spomin.)

I.

Bošček je hodil po svetu, Bošček je bil popotnik. Tudi drugi ljudje hodijo po svetu in niso popot-

skim cerkvam; na noben način ne more prevzeti za vsako sekto odjemanja plačil davčnim potom ter plačevanja duhovništva; preostaja torej samo možnost, da država načelno smatra vse verske organizacije za privatne družbe, z drugimi besedami, da izvede ločitev države in cerkve.

Seveda bi s tem padel konfesionalni verski poduk v šolah. Že dandanes je taka ingerenca cerkve v šoli nezdružljiva z obstoječim pravnim stanjem. V imenu in pod avtoriteto eneinstne države se uči v eni šoli, da sta dva, v drugi da je eden zakrament, v eni, da je Luter najznamenitejši Nemec, v drugi, da je najhujši krivoverec in škodljivec, in v obojni šoli se otroci pretepajo vsled državne odgoje, če ne odgovarja v enem ali drugem smislu! K takim logičnim kosekvencam vodi dejstvo, da se je država morala odpovedati izvedbi enega veroizpovedanja, ne da bi dala res veri prostost, ampak da bi izvedla dve nasprotujoči si konfesiji! Resnično, če bi v naši dobi sovrstniki ne izgubili preveč poguma, da bi se posluževali svojega razuma, bi ne obstojale take razmere niti en dan več.

Ekscelenca prof. V. Waldeyer, stalni tajnik znanstvene akademije v Berlinu, je izjavil sledeče: Želeti je in smatram ločitev države od cerkve za popolnoma pravilno, ker je religiozno prepričanje najsvetejše, kar ima človek, in mora tedaj to prepričanje ostati prosto od vsakega zunanjega vplivanja. Leži že v odrevenem cerkvenstvu nevarnost, da se splošči religioznost in njeno bistvo išče vedno bolj v izpolnjevanju zunanjih formalij; ta nevarnost se poveča, ako se cerkve podpirajo od države.

Dalje sem mnenja, da bode vsled ločitve cerkve in države prenehalo mnogo pohujšljivih konfliktov, ki morajo moteče vplivati na religiozni čut, kakor n. pr. pri vprašanju glede poduka in pogrebov, in da bo pred vsem ublažen interkonfesionalni razpor, najhujši sovražnik prave religioznosti.

Ni se bati, da bi religioznost trpela vsled ločitve; dokaz temu so države, v katerih je ločitev že dolgo izvedena.

Politična kronika.

BOSANSKA DEBATA V AVSTRIJSKI DELEGACIJI.

V sobotni plenarni seji avstrijske delegacije se je vršila jako zanimiva debata o bosanskih razmerah. Šlo se je seveda tudi za železniške zveze z Bosno in se ponovila tudi zadeva dalmatinske železnice. Izjavo grofa Latourja smo že priobčili, ministerski predsednik Bienert pa se je sedaj naenkrat izrekel za železnico skozi Liko! Delegat dr. Šusteršič se je pečal zlasti s takimi zadevami, ki so jih drugi že davno umaknili, ker so druga vprašanja aktualnejša. Prijemal je skupnega ministra Buriana radi znane afeze bosanske agrarne banke ter znova predlagal resolucijo, katero je že svoj čas stavil v avstrijskem državnem zboru grof Morsey, ki je bila v poslaniški zbornici tudi soglasno sprejeta in v kateri se je izrekla Burianu nezaupnica. Vsled te, tedaj sprejete resolucije, se je potem vlada odločila svoje stališče glede agrarne banke spremeniti. Podala je o bosanskem saboru zakonsko predlogo o fakultativnem odkupu kmetov in statuirala pri odkupu posredovanje z državnimi sredstvi, ne pa potom privatnih bank. Cela stvar je potem tudi prišla pred pravi forum, to je pred bosanski sabor, brez katerega dovoljenja je sploh vsako na-

daljnje postopanje vlade izključeno. Ta Šusteršičev »knif«, ki bi mu imel ohraniti prestiž nekega opozicijskega, pa bode stvari sami malo koristil. Delegacija bo resolucijo zavrnila in Šusteršiča blamirala, s čemur bo Burianovo stališče le utrjeno. Socij. delegat Renner je predlagal, naj se izvoli preiskovalna komisija o znani aferi Biševič-Axmanna, v kateri je Axmann pripomogel Biševiču do velikih gozdov v Bosni in s katero afero je bil Axmann močno kompromitiran. Tudi glede odkupa kmetov se je v včerajšnji delegacijski seji precej govorilo. Večina delegatov se je strinjala z nazorom, da je treba izvesti fakultativni odkup. Le profesor Masaryk in socijalni demokrati so se toplo zavzemali za obligatorično rešitev kmečkega vprašanja.

Z govorom prof. Masaryka je bila sobotna seja končana. Prihodnja se vrši danes. — V soboto zvečer je bil tudi drugi delegacijski diner, katerega se je udeležil tudi cesar. Nagovoril je skoro vse delegate, tudi štajerske. O tem pišemo na drugem mestu.

K POLITIČNEM POLOŽAJU NA HRVAŠKEM.

V soboto je konferiral ban dr. Tomašič z vodji koalicije glede sestavitve večine v hrvaškem saboru. Ti so mu izjavili, da ne morejo tako dolgo sodelovati pri sestavi večine, dokler jim dr. Tomašič ne zagotovi, da bo odstranjena znana železniška pragmatika. Ban tega ni mogel storiti, vsled česar je konferenca minila brez rezultata. Danes je potoval ban dr. Tomašič na Dunaj, da konferira z ministerskim predsednikom Khuenom o nadaljnjih korakih.

Štajerske novice.

Proti stalnemu zvišanju tarifov na Južni železnici se je vršil včeraj 13. t. m. v redutnih dvorinah v Gradcu protestni shod. Udeležilo se ga je veliko število poslancev, državnih in deželnih, ter zastopnikov raznih gospodarskih korporacij. Izmed slovenskih poslancev so bili navzoči: Fr. Roblek, dr. Kukevec, dr. Benkovič, Robič in dr. Hočevar. Shod je otvoril graški župan dr. Graf. V predsedstvo so bili izvoljeni: Edmund grof Attems, štajerski deželni glavar, pl. Dietrich iz Celovca in dež. odb. grof Barbo iz Kranjske. Poročal je graški podžupan Magg. Debate se je udeležilo veliko število govornikov. Govorili so: zastopniki trgovsko-obrtno zbornice v Gradcu in Ljubnem (Capra), za Koroško odposlanec pl. Dietrich, za Kranjsko grof Barbo, v imenu kranjske kmetijske družbe dr. posl. dr. Hočevar, izmed nemških poslancev: dež. posl. Hoffmann-Wellenhof, dr. poslanci Malik, baron Morsey, Ausobsky, izmed štajerskih Slovencev v imenu klerikalcev dr. Benkovič, v imenu naprednjakov ter v imenu Zveze južnih Slovanov v parlamentu dr. posl. Fr. Roblek. Govorniki niso povedali sicer nič novega, razun zatrjevanja, da se mora nekaj storiti, akoravno je že prepozno. Zelo čudno se je slišalo izvajanje nemških poslancev, zlasti Franza, češ da protest itak ne bode nič pomagal, ker se je vlada že zavezala, da bode dala Južni železnici vse ugodnosti, zoper katere se protestira, tudi zanaprej. Prav dobro je povdarjal dr. posl. Roblek, da je to stališče merodajnih nemških strank zelo obžalovati, kajti le tedaj je mogoče pričakovati, da bode vlada vpoštevala ljudske zahteve, če se bode prepričala, da so ljudski zastopniki pripravljeni izvajati najostrejšje posledice, ako bi vlada pripustila, da južna železnica še dalje naše dežele tako nesramno izsesava. Sprejela se je **rezolucija**, v kateri se natančno naštevajo točke, zoper katere je protest po-

sebej naperjen. Končno se je določil še nek odsek, ki ima v zvezi s trgovskimi zbornicami posredovati pri železniškem ministru in min. predsedniku v smislu sklenjene resolucije. Ta odsek tvorijo: dež. glavar Attems, podžupan Magg iz Gradca, pl. Dietrich iz Celovca, Hoffmann-Wellenhof, dr. Steinwender in dr. Hočevar.

Razgovor med cesarjem in deleg. Schoiswohlom o obstrukciji v štaj. dež. zboru. Na sobotnem delegacijskem obedu je nagovoril cesar štaj. nemškokerikalnega delegata Schoiswomla. Razvil se je med njima po poročilu neke dunajske korespondence sledeč razgovor: Cesar: Kateri okraj zastopate? Schoiswohl: Kmečki okraj marijacejski. C.: Tam sva se pred kratkim videla. Kraj se je vsled nove železnice zelo dvignil. Vidi se mnogo novih stavb. Sch.: Naša želja je to, da bi se železnica zgradila od Gusswerka proti jugu do Kapfenberka, da bi bili zvezani s srcem Štajerske, z Gradcem. Žalibog pa te zadeve nismo mogli spraviti naprej, ker imamo v štajerskem deželnem zboru obstrukcijo. Cesar: Obžalujem, da ni deželni zbor delazmožen, dasi bi opravil lahko toliko koristnega dela. Sch.: Mi se, veličanstvo, trudimo doseči, da bi obstrukcija izginila iz štajerskega deželnega zbora. Cesar: To bi bilo zelo želiti!

Novi deželni šolski nadzornik na Sp. Štajerskem. Na mesto dež. šol. nadzornika Leop. Lampela, ki je bil ob prestopu v pokoj imenovan za dvornega svetnika, je imenovan dosedanji ravnatelj gimnazije v 6. okraju na Dunaju, vladni svetnik dr. Viktor Thumser. Imenovanje je bojda koncesija nemškemu klerikalnem na Štajerskem.

Volitve v ptujski okrajni zastop. Novica, da so volitve v ptujski okrajni zastop popolnoma razveljavljene, ni povsem resnična. Treba bo le voliti novega zastopnika Ptujске gore v okrajni zastop ptujski, ker se prva volitev zaradi odsotnosti večine ptujsko-gorskega občinskega zastopa ni pravilno izvršila.

Sobotni koncert narodne godbe v celjskem Nar. domu je pokazal, da ima godba pod spretnim vodstvom g. kapelnika zaznamovati lep napredek. Obisk seveda godbenikov ni mogel zadovoljiti, ker je bil — celjski. Slovensko občinstvo naj upošteva žrtve, ki si jih nalagajo posamezniki v prosep družabnega življenja med Slovenci v Celju.

Ljudsko štetje in celjski Slovenci. Včeraj se je vršil od pol. dr. »Naprej« sklicani pogovor glede izvedbe zasebnega štetja Slovencev v Celju. Priprave so deloma že izvršene in so se včeraj razdelile ulice med posameznike. Pozivljamo vse, ki bi hoteli pri izvršitvi tega važnega in težavnega dela pomagati, naj se javijo tekom tega tedna v našem uredništvu.

Poročil se je včeraj g. Franc Šribar, klobučar v Celju, z g. Marijo Grobin. Mnogo sreče!

Zoper naravo. V Celju so zaprli nekega bolniškega strežnika Tomaža Ritonja iz Slov. Gradca, ker je perverzno občeval z nekim 17 letnim krojaškim pomočnikom Ferdinandom Golob. Tudi Goloba so zaprli. Ritonja se je na enak način pregrešil na dveh drugih moških. Oba aretiranca sta izročena sodniji v Slov. Gradcu.

V K poskušnemu samomoru celjskega trg. Makesha se poroča iz Opatije: Karel Makesh boleha že dlje časa na neki neozdravljivi bolezni. V zadnjem času ga je bolezen tako mučila, da je sklenil s samomorom napraviti konec svojemu trpljenju. Vzel je revolver, ter izpalil vseh šest strelkov proti sebi. Našli so ga ležati v krvi, ter so ga

niki. Taki, ki nosijo torbico in trgovske račune v žepu, ki kupujejo, trgujejo, ki zdravijo svoja pokvečena telesa, ali pa se vozijo od ljubice do ljubice, taki niso popotniki. Popotnik je tisti, ki vstane o polnoči in posluša glas svojega srca. Skozi okno sije luna, radovedne zvezde trepečejo v tihem pričakovanju. Lahna, bela meglica pokriva spečo plan, a vendar se vidi bela cesta. Beležja je od bele meglice in strmo gre v daljavo. Popotnik napenja oči in vidi, da je cesta prazna, nikogar ni, ki bi delal družbo v dolgi noči; da bi kramljali z njo bogovske razgovore; da bi udarjal s palico ob prašni tlak, izginil za ovinkom in v daljavi zapel otožno pesem. Nikogar ne vidi popotnik na beli cesti in hrepenenje šepeče v njegovem srcu: Vstani in pojdi! Smrt je še daleč, kdo bi mislil na pokoro! In zapusti ženo in otroke, domače rože in domače ravni, od materinega groba se ne poslovil.

Tak je bil Bošček. Hodil je križem sveta in je iskal svojo dušo. Iskal jo je v ljubezni, v prijateljstvu, v vinu in ženskah po solnčnih dolinah, po snežnih gorah. Včasih se mu je zdelo, da jo vidi v oblakih, tistih hitro plovečih, tistih črno pretečih.

— To je moja duša, je rekel. Tako hrepeni po uničenju vsega, kakor to črno nebo.

Ko pa je posijalo ljubko solnce, je vedel, da ni njegove duše v črnih oblakih.

— Zakaj ne sovražim solnca, kadar me miče s toplimi žarki in neti vsako žilico mojega telesa? Zakaj ne bežim pred njim, zakaj se ne skrijem v duplino nemočnih sanj in počakam, da ga premagajo črni oblaki?

Zagledal se je v kamenje na cesti, v biljke po travnikih. — Kamenje mirno počiva, biljke po travnikih se ne ganejo. Kadar ga razgreje solnce, je kamenje vroče, kadar ga posuše ploha, je hladno. In biljke zelenijo pod blagodejno toploto solnca, zibljejo se v vetru in padajo pod bridko koso. Pa

se ne pritožuje kamenje, biljke ne pravijo svojih bolečin nikomur. Le jaz, popotnik Bošček, hitim iz kraja v kraj, in iščem svoje duše. Čemu? Zakaj ne bi živel kakor to kamenje ob cesti, zakaj ne kot biljke na travniku? Hrepenenje se mi ne izpolni, smrt me dohiti nepripravljenega, žalost pripelje obup — in končano bo življenje brez doseženega cilja. Čemu, komu v prid? —

Tako je premišljeval in se je prestrašil boja, ki je nastal v njegovem srcu. Zdelo se mu je, da je nevaren tisti mir, ki počiva v kamenju. Kakor da bi se podajal v sužnost, se mu je zdelo, če bi pozdravil belo mesto, ki se je bleščalo pred njegovimi očmi. In je proti svoji volji pospešil korake, zarudel in s povešenimi očmi nadaljeval svojo pot. Prvi obrazi, ki so ga srečali, so bili dolgi začudenja; nekateri ki so postajali in zazijali:

— Vrnil se je!

— Izstradan pes se dobrika svojemu gospodarju.

— Solnce je hotel doseči, zdaj bo vesel, da najde polno sklado.

— Bo vsaj poplačal dolgove, hudič.

Nič ga niso bolele te psovke, še nasmehnil se jim ni mogel. Pričakal je, da mu srce zatrepeče v žalosti in da v njegovih možganih zareže nož sarkazma prebridke verze o hudobnih ljudeh. Pa nič tega ni bilo, mir kamenja je čudotvorno rastle in se zazrcalil v njegovih očeh. Ponosno je povzdignil glavo in naenkrat so se ga jeli ljudje spoštljivo ogibati.

S tihim veseljem je pozdravljaj znane hiše v znanih ozkih ulicah. Ozrl se je po oknu, kjer je nekoč stanovala njegova ljubica, in zdelo se mu je, da je tam, da ga pozdravlja s svojimi jasnimi, nedolžnimi očmi. Solnčna mladost se je vračala v njegovo srce, ki je trepetalo v bridki sladkosti. In že je mislil, da se oglasi nova pesem v skesanem sr-

cu, veliki in iskreni confiteor. Začudil se, ko tudi tega ni bilo, in čisto majhen strah, da ni več pesnik, se ga je polastil.

— Sicer se pa poznamo, je dejal, sam sibi in stopil preko ceste. Namenil se je, da obiše svojega znanca Neboščeka, ki mu je bil skoro prijatelj. Zlezel je po širokih stopnicah v prvo nadstropje bele, velike hiše in prečital, kolikor se je dalo v nastajajočem že mraku, vizitko na vratih.

To pa ni bila navadna bela vizitka, temveč iz brušenega stekla lepa tablica. Bošček je napel oči in bral iz zlatih črk: Karol Nebošček, direktor.

— Oho, ta je pa že visoko zlezel, je pomislil Bošček in glasno potrkal. Po svetli durni špranji in po prijetnem, radovednem glasu je vedel, da je Nebošček doma.

— Vaše blagorodje, ga je nagovoril, ko je vstopil.

Nebošček je ravnokar večerjal. Ko pa je zagledal Boščeka, je najprej vstal, potem zopet sedel, zopet vstal in vzdihnil:

— Ecce homo!

II.

Nebošček je prigovarjal Boščeku, da bi šla v gostilno in pri kozarcu slavila srečno svidenje. — Bošček pa je dejal, da je truden, ker ga je bilo srce povedati, da se je skesal in pokaril. Ostala sta doma, in zgovorni Nebošček je pripravljaj posteljo za svojega gosta.

Spal boš kakor Jezušek v Betlehemu. Tri blazinice ti dam pod glavo, tole odejo pa da se ne kriješ. Zeblo te ne bo, če ti bo pa vroče, ja pa brni dol. Pa ti nisi rejen kakor jaz. Čuješ, res, shujšal si, odkar se nisva videla! Ali nisi zdrav?

Boščeku je bilo, kakor da bi ga božalo in milovalo ljubeče dekle. In kakor smo v zadregi, če nas boža in pomiluje ljubeče dekle, je bil Bošček ves neroden pred prijateljsko dobrohotnostjo, pa

takoj prenesli v bolnišnico. Čuden slučaj je hotel, da niti eden strel ni zadel smrtno. — Krogle so ostale deloma v glavi, deloma v prsih. Krogle bodo ekstrahirali, zato se je nadejati, da bo Makesch še okrevail. Makesch baje prosi zdravnike, naj ga prepuste usodi, ker si ne upa več prenašati bolečin, ki mu jih povzročajo njegova stara bolezen.

v Poročil se je g. Miloš Bobek, zastopnik tvrdke Singer v Celju, z gđc. Betko Košenina. Bilo srečno!

v Občinske volitve v Pivoli pri Hočah. Pri zadnjih volitvah v občinski odbor v Pivoli so zmagali nemškutarji. To je zelo simptomatično za razmere v mariborskem okraju in za klerikalce, ki se vedno hvalijo s svojimi uspehi. Tudi iz občine Rogoza pri Hočah se nam poroča jednaki izid volitev v občinski odbor. Žalostno, a resnično!

v Bombardovanje s kamenjem. Iz Frama se poroča: Zadnje nedeljo je prišlo iz Račjega nekaj fantov v gostilno g. Hrastnika, kjer so začeli razsajati. Kmalu se je razvil tepež, vsled kojega so jednega nemirneža vrgli iz hiše. Sleđnji se je radi neprostovoljne zračne rajže sklenil maščevati ter je začel bombardirati okna z debelim kamenjem, tako da so bile potrte vse šipe. Med goste v gostilni je deževalo kamenje; k sreči ni bil nikdo ranjen. Žandarmerija pridno zasleduje storilca.

v Požar. V petek ob 11. uri dop. je bila alarmirana požarna bramba v Slov. Bistrici, da je nastal požar v tamošnji tovarni za vato. Vsled hitre pomoči je požarna bramba kmalu lokalizirala požar. Škoda ni velika in se bo pokrila z zavarovanjem.

Zlobna mačeha. Iz Slov. Bistrice se poroča: Neka ključavničarska soproga je ravnala tako nečloveško s svojim pasterkom, da se je morala proti njej uvesti kazenska ovadba. 5 letni otrok ima namreč nič manj ko 60 težkih ran na telesu.

v Poroka. Pročila sta se 10. nov. železniški uradnik v Hočah g. Mihael Preitenegger in gđc. Marijana Romih iz Šmarja pri Jelšah.

v Sprememba posesti. Iz Hoč se poroča: G. Jožef Šlamberger iz Bohove je kupil gostilno na kolidvoru od od g. Karola Kraitner in je že prevzel gospodarstvo Janeza Pečarja v Rogozi ter bo tam nadaljeval gostilno.

Iz Račjega pod Mariborom nam je poslal gosp. pristav Jos. Cizej svež jabolčni cvet. Narava torej vkljub bližajoči se zimi ne spi popolnoma. Hvala za pozornost!

Simulirana blaznost. Iz Maribora se poroča. Cerkveni ropar Simon Podlipnik, ki je bil 7. julija t. l. v Mariboru aretiran in izročen tamkajšnji okrožni sodniji, je kazal blaznost, vsled česar so ga poslali v Gradec na opazovalnico za umobolne. V nedeljo 13. t. m. sta dva orožnika spet pripeljala Podlipnika iz Gradca v Maribor k okrožni sodniji.

Pri Sv. Bolfenku nad Središčem je umrl včeraj g. Fr. Zabavnik st., posestnik v Križanščaku. Mož, poštenjak skozinsko, je bil vsikdar zaveden narodnjak, kremenit naprednjak, korenina iz starih dob

slovenskih taborov. Pogreb bo v sredo. Naše iskreno sožalje njegovi rodbini!

Lepo število znamk za Ciril-Methodovo družbo je nabral in poslal na naše uredništvo g. Valentin Skorja iz Novecerkve pri Celju. Lepa hvala v imenu CM družbe! Ob tej priliki bi prosili kompetentne faktorje bodisi osrednje CMD bodisi pri tukajšnji podružnici, naj bi vsakokrat, kadar kako tako pošiljatev na naše liste objavimo, prišli po dotično, ker je nam iz tehničnih ozirov težavno jih spravljati na pristojno mesto!

Potepuh z briljanti. Te dni je bil na Spodnjem Štajerskem aretiran radi potepanja nek 24 letni, na Ogrskem rojeni črevljarski pomočnik Jožef Tomažin. Našli so pri njem dragoceno zlato z briljanti vdelan medaljon in tri zlate prstane. Lastniki teh predmetov se naj javijo pri bližnji orožniški postaji ali pri bližnji policijski oblasti.

v Ljubezniv svak. Dne 9. tm. je prišla v občini Sromlje pri Brežicah neka Rozalija Zupanc k svojem svaku Vincencu Veršecu, da bi odkupila hišno opravo. Veršec je poklical svakinjo v sobo zaklenil vrata ter jo potem osnil, da mu je vzela 127 K, ko je delala pri njem. Ker je to obdolžitev zavrnila, je začel kričati nad njo in ji žugati z revolverjem, da jo ustrelji, če ne vrne ukradenega denarja. Vsled tega je bila Zupanc v takem strahu, da je priznala tatvino in obljubila prinesiti denar. Ko pa je bila prosta, je hitela k orožnikom ter ovadila ljubeznjivega svaka. Njene izpovedbe so popolnoma verjetne. Veršec, ki se nahaja v slabih razmerah in je na slabem glasu, je najbrž tatvino fingiral. Zagovarjati bo se moral radi zločina javnega nasilja in izsiljevanja.

Vsiljivi Franck. Znano prusko podjetje Franck je poslalo vsem slovenskim časopistom okrožnico za ponatis. V tej okrožnici je rečeno s pravo židovsko vsiljivostjo: »Z veseljem in velikim zanimanjem smo zvedeli novico, da namerava tovarna Franck v Zagrebu (!) ustanoviti podružnično podjetje na posestrimskih tleh sosednje Kranjske; priprave so že v tiru. — To odgovarja (!) časovnim potrebam (!) in jugoslovanskim razmeram (!) tembolj, ker se v časopisih vedno povdarja, da je treba domačo (!) industrijo pospeševati. S to mednarodno (aha!) tvrdko bo slovenska podjetnost gotovo častno (!) in krepko zastopana. — To vsiljivo židovsko reklamo je prinesel dosedaj edino »vseslovenski« »Slovenec«, ki se je polakomil par kronic. Naš list je že povedal, kaj je za nas Franck. Podjetje je prusko ter ima glavni sedež v Ludwigsburgu. Tam je podjetje strogo nemško, istotako v Lincu, kjer podpira bojna nemška društva. Tudi na Češkem sta obe tovarni nemški. V Italiji prispeva za »Legio«. Na Ogrskem je madžarsko, v Zagrebu se dela hrvaško, a nas Slovence ima Franck za tako nezavedne in nerazsodne, da naj z veseljem pozdravljamo tega pruskega kameleona, dasi bi tovarna ostala tako nemška, kakor v Lincu. Slovenci se Francka prav nič ne veselimo, temveč odločno odklanjamo vsiljivega tujca. Prav nič ne odgovarja časovnim potrebam in jugoslovanskim razmeram, da bi mi morali podpirati inozemsko špekulacijo. V naših listih se res povdarja, da je treba pospeševati domačo industrijo, toda pri tem mislimo na Kolinsko tovarno, ki so nam je ustanovili v Ljubljani bratje Čehi, ki ima ravno tako dobre izdelke ter žrtvuje mnogo za slovenske narodne namene.

bilo mu je neskončno prijetno. Rad bi bil odgovoril s hvaležnim poklonom, toda jezik se mu je zaletel, in kri mu je šinila v glavo. Nazadnje se je vznemiril in nevoljno vprašal:

— Čemu tako vprašanje?

— Oho, ljubček moj! Ali ne veš, da je zdravje prvi pogoj srečnega življenja? Da, celo prvi pogoj državnega in družabnega življenja! Če nisi zdrav, zakaj si, komu v korist? Ali nisi ti sam večkrat govoril, da bi rad koristil domovini? Kako boš koristil domovini, če nisi zdrav! Če te zaboli zdaj tu, zdaj tam, zdaj v prsih, zdaj v nogah, kako boš kaj delal, kaj zaslužil? Da, zdravje je prvi pogoj...

Bošček je bil ves majhen.

— Sicer ne bo menda tako hudo! Saj si močne koščate nature, boš že prenesel. Ta slabost pa pride od trpljenja, pomankanja... o dobro vem, Bošček, nikar ne prikrivaj...

Prijateljsko sočutje je razvnelo Neboščeka, da je skočil k Boščeku in ga začel objemati.

— Pojdiva spat, je prosil Bošček in se izvil iz prijateljskih objemov.

Ko sta ugasnila svetilko in legla v postelj, Nebošček vzdihovaje in z velikim hruščem, Bošček tiho in boječe, se je obema zazdelo, da ju loči visoka, nevidna stena. Nebošček se je zabil v blazine do brade in koj zatisnil oči, Bošček pa je strahoma zrl na njega čez mizo, ki je stala med posteljama.

— Mar boš takoj zaspal? je vprašal prijatelj, ki je začel oblastno hrkati.

— Ne boj se!

— Čuj, jaz bi ti nekaj zaupal, četudi vam, da se mi boš smejal! — Bošček se je vzdignil v postelji in je videl v temi, da se tudi prijatelj giblje.

— Le povej, jaz ti dam dober svet, če nič več, je rekel Nebošček in potisnil odejo čez glavo.

— Hočem postati drug človek, hočem imeti mir in živeti kakor vi drugi. Dovolj sem hodil po svetu, zdaj sem pa sklenil za enkrat gnezdit!

— Kaj boš gnezdil, kje boš gnezdil? se je ču-

dil Nebošček in od velike radovednosti pahnil odejo na tla.

— Postanem trgovec, če že ne trgovec, pa vsaj praktičen človek. Jutri si poiščem službo in začnem delati. Naberem si denarja in izberem nevesto. Skratka, hočem biti to, kar si ti, kar ste vsi drugi, sklenil sem in hočem!

— O Bog, ti si velik! je vzkliknil Nebošček in skočil k Boščeku. — O Bog, povrnil se je izgubljeni sin! se je razveselil še enkrat in ga začel objemati.

Sedla sta skupaj na postelj in delala načrte. Bošček se je navdušil za mirno življenje kamenja, za tihe, enakomerno tekoče dneve... Za delo in za dostojanstvo uglednega meščana — in celo za neumne družabne spletke, ko si bo iskal nevesto. Govoril je s toplim, veselim glasom, in Nebošček je bil preverjen, da mu prijatelj postane nov človek. Skušal ga je tu in tam prekiniti in uveljaviti svoje izkušnje iz takega mirnega življenja, toda Bošček se je bil razvnel in v svojem ognju pozabil na njega, na ves trdi svet, in je zablodil v bogato carstvo sanj. Kakor leti beli labod čez megleno močvirje, nem in tih, in utrjen sede na prvi grmiček, da si počije, pa zopet raztegne peroti in zapoje belo pesem, ko zagleda v daljavi sinje, valujaje vode; se spusti in zdrkne s ponočno usločnim vratom po sinji gladini...

— In ko si vse tako uredim, se popeljem solnčnega dne za ono visoko goro. Iskri belci švignejo po beli cesti, da, bela bo cesta, beli konjiči, bel bo de tisti dan. In jaz sem ves bel, ves čist in preroben, pojdem po svoj zaklad. Tam za tisto visoko goro čaka na mene, hrepeni z mojim hrepenenjem za menoj, moja sreča, moja ljubezen...

— In kaj potem? je vprašal Nebošček trdo in neusmiljeno.

— In kaj potem? je ponovil Bošček preplašen in omahnil na blazino.

Minulo je. Zopet je čutil vso ničevnost svojih sanj, tembolj, ko mu je bilo jasno, da so tudi sklep

Druge slov. dežele.

Za predsednika deželnega sodišča v Ljubljani je imenovan višjesodni svetnik pri graškem nad sodišču Elsner. Tako vlada pojmuje frazo o »posestnem stanju«. K stvari se še povrnemo.

Novo okrajno glavarstvo začne s 1. januarjem poslovati v Tržiču (Monfalkone) na Goriškem.

Za ravnatelja drž. gimnazije v Gorici je imenovan profesor dr. Jožef Tominšek iz Ljubljane.

Kmetijska šola na Grmu. Novo šolsko leto na kmetijski šoli na Grmu se je pričelo v četrtek, dne 3. novembra t. l. V šolo je sprejetih 48 učencev, in sicer 36 v zimsko šolo, 12 v letno šolo. Ker je prosilo za sprejem 55 učencev, so se morale sedmim učencem prošnje vrniti.

Častnim meščanom je imenovalo mesto Kranj slovenskega skladatelja Davorina Jenka v seji obč. zastopa dne 11. t. m. ob priliki skladateljeve 75-letnice.

Koroški deželni zbor zaključen. Koroški deželni zbor je bil 13. t. m. zaključen. Deželni glavar, grof Eichelburg-Labia in voditelj nemških nacionalcev, vitez Metnitz, sta hvalila deželnega predsednika Heina, v katerega da ima koroški deželni zbor veliko zaupanje, ter ga prosila, da naj še ostane na svojem mestu. Hein se je izgovarjal, da je jako slabega zdravja, da pa bo vseeno skušal ostati deželni predsednik še toliko časa, dokler mu bo mogoče.

v CMD je prejela lepo zbirko knjig, ki so jih zbirali dijaki ljubljanske realke prejšnjih letnikov. Iskrena hvala in v posnemanje!

v Koroški deželni zbor je sklenil delitev občine Sp. Dravberg.

Dnevna kronika.

Knjiga o srbskih veleizdajnikih. Vsled Masarykovih razkritij- v delegacijah se je vzbudilo znova zanimanje za dogodke, ki so v zvezi z zagrebskim »veleizdajniškim« procesom. Prav te dni je v Zagrebu izšla zanimiva knjiga naslovljena »Med veleizdajniki«. Pisatelj Josip Lakatoš, ki je bil v družbi z »veleizdajniki« v Zagrebu zaprt, opisuje v knjigi življenje teh »veleizdajnikov« v ječi, riše njihovo trpljenje in njihove muke ter opisuje uredbe v zagrebskih ječah. Knjiga obsega 216 strani in ima okrog 70 fotografskih posnetkov. Naslovna slika je izredno originalna: Mrkla pokrajina, blatna cesta, dve tri topole na desni, na levi ob cesti dolga vrsta drogov, opremljenih s pentljami — vešala, 52 na število, pod vešalami brle sveče, v cestnem jarku leži mrtvaška glava, nad pokrajino pa plava jata črnih gavranov. Kdor se zanima za stvar, naj knjigo, ki stane po pošti 3 K 50 vin. kupi, ne bo mu žal. Čisti prinos je namenjen bednim rodbinam srbskih »veleizdajnikov«.

v Prve volitve po volilni reformi na Hrvaškem v številkah: Zagrebske »Nar. Nov.« priobčujo statistične podatke o prvih volitvah po novi volilni postavi. Od 190.096 upravičenih volilcev je volilo 112.249, torej 60% vseh volilcev. Vzdržalo se je volitev 77.847 volilcev, torej 40% vseh upravičenih. Na razne stranke odpaše: na hrvaško-samostalno stranko 25.040 ali 22,3%, na srbsko samostalno stranko 10.287 ali 9%, na kandidato izven strank (grofa Kulmerja in Nikoliča) 2390 ali 2%, skupaj ua koalicijo 37.717 ali 33,6%, na krščansko-socijalno stranko 26.086 ali

o mirnem življenju rodile sanje. Umolknil je kakor obsojenec, ki ga je potlačila kruta usoda v pozabljenju za vekomaj...

Tema in molk sta velela Neboščeku, da je vstal brez besed in šel s trdnimi, dasi bosimi koraki do svoje postelje. »A ja!« je vzdihnil in se zabil v blazine ter kmalu zaspal.

Bošček se je premetaval celo dolgo noč po postelji, celo noč ni zatisnil očesa. Ali je žaloval, ali je jokal? Ne! Bil je kakor obsojenec, ki nestrpno pričakuje dneva in ki z blaznim nasmehom pozdravi jutranjo zarjo.

— Čuj me, prijatelj, se je obrnil drugega jutra k Neboščeku, ko sta stopila na ulico. — Čuj me, da boš vedel! Dvoje svetov se je našlo nocoj pri tebi, skušalo se spraviti, pretopiti se drug v drugega, toda videl si sam, da je sprava nemogoča! — Kaj blazniš zopet? Pojdi, greva k zajutreku, potem te pa predstavim ravnatelju tukajšnje banke!

— Ne, hvala za dobrohotnost, se je nasmehnil Bošček in ponudil prijatelju roko v slovo.

Nebošček se je obotavljal, jeze zardel in se začel hudovati. Pa naenkrat mu je bilo žal prijatelja. Prijel je njegovo desnico in rekel z mehkim, ginjenim glasom:

— Zakaj tako, prijatelj? Ostani tukaj, urediva, kakor sva se zmenila! Kam hočeš, kam greš?

— Grem za onimi črnimi oblaki!

Pokazal je na urno ploveče, črne oblake, ki so, tuintam ločeni s svetlimi razpokami, jadrali nad mestom. Bilo mu je težko gledati žalostnega Neboščeka, zato se je okrenil in hitro stopal proti cesti iz mesta.

— Bošček, počakaj! je zaklical Nebošček. Ko pa je videl, da ga prijatelj ne čuje, je še nekaj časa gledal za njim, potem pa zamišljen stopil v bližnjo gostilno, kjer se je pri bogatem zajutreku čutil norostim tega sveta.

A. Novačan.

20 5/10, izven strank (banove pristaše) 20.126 ali 18 1/10, na Radičevo kmečko stranko 14.029 ali 13 4/10, na Starčevičevo stranko 10.264 ali 9 1/10, na srbsko radikalno stranko 3307 ali 2 9/10, na kandidate izven vsake stranke 1964 ali 1 7/10. Pri ožjih volitvah je v 16 okrajih oddalo glasove 21.594 volilcev, izostalo je 15.573. Najstarejši člani sabora so: Erazem Barčič, dr. Josip Frank in dr. Banjavčič, najmlajši: dr. Kumičič, dr. Budisavljevič in dr. Ivič.

v Pogajanja med avstrijskimi socialnimi demokrati. Včeraj so se pričele v Pragi konference med češkimi avtonomističnimi socialnimi demokrati, češkimi centralisti in nemškimi socialnimi demokrati. K temu posvetovanju so povabljeni tudi po en zastopnik vsake avstrijske narodnosti, torej tudi slovenski socialni demokrati. Pogajanja postanejo že zaradi tega interesantna, ker je pred kratkim napisal belgijski glavni organizator tamošnje socialne demokracije Peuple, kako si predstavlja možnost sprave pri avstrijskih socialnih demokrati. Interesantno je, da zastopa Peuple stališče, katero zavzemajo češki avtonomisti. Peuple piše, da si predstavlja avstrijsko socialno demokracijo tako, da nastopa skupno le kot bojna organizacija, torej za slučaj stavk. Posameznim narodom, posebno pa Čehom se mora dati tudi prilika, da si politično in strokovno osnujejo popolnoma samostojno organizacijo in da na ta način vzgajajo delavstvo svojega naroda za socialno-demokratske ideje. Huysman in Vanderfelde, znana voditelja belgijske socialne demokracije, sta bila pred nedavnim časom v Pragi ter sta tem priznala opravičenost čeških avtonomistov. Zlasti bo zanimiva ta konferenca radi tega, ker se bo izkazalo, kako stališče zavzemajo Nemci, pred vsem pa tudi druge narodnosti. Tudi glede slovenske socialne demokracije se pričakuje, da bo morala po svojem zastopniku označiti svoje stališče.

v Uvoz argentinskega mesa v Avstrijo. Avstrijsko konzumno društvo na Dunaju je dobilo dovoljenje za uvoz okoli 650 ton argentinskega mesa, ki pride januarja mesca v Trst.

Slovenski visokošolci v tujini. Iz Kolina ob Renu nam dohaja razveseljujoča vest, da je na glasoviti tamošnji visoki šoli za trgovino in narodno gospodarstvo v tekočem zimskem semestru imatrikulovanih 8 Slovencev in sicer: Iv. Bukovec, Ignacij Hudé, Fr. Hrašovic, Ludovik Klementič, Franc Lokar, Granc Peternel, Franc Rus in Fr. Stajer. Vseh slovenskih akademikov na kolinski visoki šoli je 48. Slovenci snujejo ravnokar svoje nestrankarsko akademično društvo „Balkan“ v koje pristopijo tudi drugi tamošnji jugoslovanski akademiki. Društvo, ki ima tudi svoj pevski in telovadni odsek, izključuje politična stremeljenja zastopana v domovini ter goji samo strokovna predavanja in diskusije iz narodnega gospodarstva, borzne in bančne tehnike, trgovskega in konzularnega prava, združništva in moderne filologije. Ker traja imatrikulacijski rok do 20. novembra, naj se slovenski dijaki, ki bi se zanimali za ta študij, obrnejo na naslov: Akademische Verbindung „Balkan“ Köln am Rhein, Severinstr. 97, I. Etage.

v Italijanski dijaki in italijansko vseučiliško vprašanje. Na Dunaju so v petek zvečer imeli italijanski dijaki zborovanje o italijanskem vseučiliškem vprašanju. Poročevalec je poročal, da je interveniral državni poslanec Bugatto pri ministrskem predsedniku baronu Bienertu in naučnem ministru grofu Stürgku in da sta mu oba obljubila, da je stališče vlade v zadevi italijanskega vseučiliškega vprašanja neizpremenjeno. Vlada predloga o italijanski pravni fakulteti ostane v proračunskem odseku in se bo tamkaj razprava o njej nadaljevala, kakor hitro se državni zbor sestane. — Zborovalci so vzeli to poročilo na znanje ter soglasno sklenili, začeti z novo agitacijo za italijansko vseučilišče. — V soboto se je podala posebna deputacija italijanskega dijaštva k rektorju ter ga prosila, naj podpira italijansko stremeljenje po italijanskem vseučilišču. Deputacija se je rektorju tudi pritoževala nad discipliniranjem italijanskih dijakov, ki so bili obsojeni radi znanih izgredev na dunajskem vseučilišču, pri katerih se je streljalo. Končno so protestirali tudi protitemu, da je na dunajski univerzi in-kribiran zloglasni agent provocateur Nastič. Rektor se je v splošnem zadovoljivo izrazil glede italijanskih zahtev, glede Nastiča pa je bil jako začuden, da je ta na dunajski univerzi in-kribiran, o čimer mu dosedaj sploh ničesar znanega ni bilo.

Rojaki, spominjajte se prepotrebnega Sokolskega doma v Brežicah.

Po svetu.

v Mednarodna industrijska, poljedelska in obrtna razstava v Sofiji bo leta 1911. in se že vrše vse tozadevne predpriprave. Posebni odbor se že sestavlja, ki naj skrbi za dobro udeležbo vseh interesentov, arazna razstave pa se je poveril praškemu strokovnjaku. Bolgarska vlada bo razstavno podjetje z vsemi močmi podpirala.

v Dohodek carine v Avstro-Ogrski. Glasom delegacijam podanega proračuna za carino v Avstro-Ogrski ter v Bosni za leto 1910, se je doho-

dek carine v primeri z lanskim letom izdatno zvišal. Vzrok leži v uvozu velikih množin žita z ozirom na slabo letino lanskega leta. Proračun ima sledeče postavke: V Avstriji se bo prejelo carine 148.178.000 kron, na Ogrskem 20.120.000 kron, v Bosni 1.270.000 K skupaj tedaj 169.580.000 kron (za 9.640.000 kron več kot lansko leto).

v Roparski napad na vlak. Včeraj zjutraj se je izvršil roparski napad na mešani vlak med postajama Polonivice in Minkovice na Češkem. Roparska banda je vlak vstavila in hotela potnike oropati. Roparski napad je celo onovila. Prepričani pa se je napad, vendar pa so banditi zbežali, ne da bi se bilo posrečilo jih izslediti.

Književnost.

v Etbin Kristan: Samosvoj. Drama v petih dejanjih. Ljubljana 1910. Založil L. Schwentner. Cena broš. 2 K. — Znani slovenski pisatelj in dramatik, čegar dela so se že z uspehom igrala na ljubljanskem odru, je zopet izdal dramatično delo, o katerem še spregovorimo.

Društvene vesti.

v „Akad. teh. društvo Triglav“ v Gradcu si je na svojem prvem občnem zboru dne 5. nov. 1910 izvolilo za zimski tečaj leta 1910/11 sledeči odbor: predsednik Anton Hrovat cand. med.; podpredsednik Hrašovec Franc, cand. iur., tajnik Ivan Marsel stud. iur., blagajnik Janko Košan can. iur., knjižničar Fran Stamol cand. med., gospodar Miroslav Kupelj stud. iur., odb. namestnik Miroslav Schmiedinger cand. iur., revizorja Ljudevit Jager cand. geod. in Martin Ogorevc cand. med.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

132 SHODOV ČESKE AGRARNE STRANKE.

Praga, 13. nov. Danes se je vršilo po Češkem 132 češko-agrarnih shodov, na katerih se je odločno protestiralo proti temu, da bi se v Avstriji pričela politika, naperjena proti agrarcem.

TRGOVSKA POGODBA MED AVSTRO-OGRSKO IN SRBIJO.

Belgrad, 13. nov. Predsednik skupštine Nikolič je predlagal kot 5. točko dnevnega reda razpravo v trgovski pogodbi z Avstro-Ogrsko. Staroradikalni poslanec Trifković je omenil, da je skupština sprejela tozadevno zakonsko predlogo že l. 1908, a avstrijska in ogrska vlada je niste predložili svojim parlamentom. Zategadelj bi bilo potrebno, da sprejmeta poprej trgovsko pogodbo Avstrija in Ogrska, predno se predloži skupščini. Finančni minister Stojan Protić je izjavil, da so ti pomisleki nepotrebni, ker nova trgovska pogodba ne bode poprej dobila kraljevega podpisa predno je ne sprejmeta avstrijski in ogrski parlament.

KRALJ MANUEL SE PRESELI V BELGIJO?

Bruselj, 13. nov. Tukajšnji listi poročajo, da se bode napodeni portugalski kralj naselil v najkrajšem času v Belgiji. Vojvoda orleanski da je že došel v Belgijo zaradi nakupa kakega primerne posestva.

SHOD MADŽARSKIH KLERIKALCEV.

Budimpešta, 14. nov. Včeraj se je otvoril tu kongres madžarskih klerikalcev, ki bo trajal cele tri dni. Otvoritveni govor je imel grof Emil Szechenyi, kateri je govoril proti neklerikalnemu časopisju in opisoval škodo, katero je napravil cerkvi takozvani modernizem. Na to se je poslala udanostna brzojavka cesarju, papežu in prestolonasledniku. Sedmograški škof grof Maylath je besno govoril proti rimskemu županu. Popoldne se je vršil občni zbor zveze madžarskih katolikov, zvečer pa svečanost učeče se mladeži, na kateri je govoril grof Albert Apponyi osobito proti socialni demokraciji. Trdil je, da se more razvijati človeška družba samo tedaj, ako sloni na verski podlagi.

VELIKANSKA BOJNA LADIJA.

London, 14. nov. Po poročilih angleških časopisov je razpisala admiraliteta gradnjo vojne ladije, ki bi naj bila večja in hitrejša ko vse dosedanje dograjene ali se še le gradeče angleške vojne ladije. Ta ladija bi naj imela 28 tisoč ton vsebine in 30 morskih milj na uro brzine.

ŽELEZNIŠKA NESREČA PRI BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 14. nov. Iz Szolnoka prihajajoči tovorni vlak je trčil včeraj s tako silo v osebni vlak na postaji Nagy-Kata, da sta bila dva zadnja voza razbita, 2 osebi ste smrtno nevarno, 6 pa lahko ranjenih. Ranjence so spravili v budimpeštansko bolnišnico.

Tolstojev beg.

Varšava, 13. nov. Rodbini se je posrečilo najti Tolstojev pribežališče. Gotovo je, da se nahaja Tolstoj s svojim zdravnikom dr. Makoveckim v Samortinskem samostanu, blizu mesta Koselska v koluški guberniji. Tam hoče počakati na smrt.

Kolera v Italiji.

Rim, 13. nov. Zadnjih 24 ur je zbolelo v pokrajini napuljski 7 oseb na kolero in 3 umrlo, v rimski provinci pa je zbolelo 7 oseb na kolero in 3 umrlo.

Delcasse — francoski poslanik v Carigradu.

Carigrad, 13. nov. Francoska vlada se trudi doseči, da bi bil Delcasse imenovan za poslanika v Carigradu.

Narodni gospodar.

Olajšave pri prisiljenem iztirjavanju davkov.

Finančno ministrstvo je vsled pritožb nad velikimi stroški pri sodnih nepremičninskih izvršbah radi zaostalih davkov odredilo naslednje olajšave:

Za zastanke na direktnih davkih in njih dokladah se bo v zemljiški knjigi vknjižila zastavna pravica na nepremičnine davčnega dolžnika v svrhu izvršenega izterjanja šele tedaj, ako bo izvršba nengodno izpadla.

Dalje se bodo izvršile zemljeknjižne zagotovitve oziroma prisilno iztirjanje davčnih zastankov s prodajo nepremično davčnega dolžnika šele po daljšem čakanju, in sicer je čakalna doba pri zastankih od 5 do 60 kron 1 in pol leta, čez 60 kron pa eno leto od tedaj, ko je dolžni znesek zapadel. Dolg do 5 kron pa se sploh ne bo zemljeknjižno zagotovil ali s nepremičninsko eksekucijo iztirjal.

Le v izjemnih slučajih n. pr., če bi se bilo bati, da se davčna terjatev izgubi, ali če bi bilo kasnejše izterjanje zelo otežkočeno, če se davčni dolžnik vede nasilno itd., se bodo navedeni davčni zastanki zemljeknjižno zavarovali, oziroma potom sodne nepremičninske eksekucije iztirjali tudi pred pretekom poldruga, oziroma enega leta od časa, zapadlosti, ne da bi se preje vršila premičninska eksekucija.

Kar se tiče stroškov pri sodnih eksekucijah premičnin ali nepremičnin zastanke direktnih davkov in njih doklad, se pri zastankih do 60 kron razven postavnih kolkovnik pristojbin in drugih izdatkov v gotovem denarju ne bo sploh zahtevalo nobenih, pri zastankih nad 150 kron polovico in šele pri sestankih nad 150 kron se bo zahtevalo sodno likvidacijo popolnega zneska dotičnih stroškov.

S temi olajšavami bo pomagano posebno majhnim davkoplačevalcem in jim olajšan davčni jarem.

Loterijske številke.

Gradec, 14. novembra 1910: 32, 21, 3, 81, 23.
Dunaj, „ „ „ 52, 39, 40, 23, 38.

297 — 34

Šubičeva slika

Franceta Prešerna

ter Groharjev

∴ Primož Trubar ∴

v okvirju ali brez okvirja se dobita v **Zvezni trgovini v Celju**. Velika zaloga najrazličnejših svetih in modernih slik. Portreti slavnih pisateljev, muzikov itd. Ceniki na zahtevo franko.